

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 8. marts 2017
Kontor: EU-retskontoret
Sagsbeh: Louise Degn Brammer
Sagsnr.: 2017-3051/01-0046
Dok.: 2245211

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg den 27.-28. marts 2017

Side:

3-15	Punkt 1:	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om levering af digitalt indhold - <i>Statusrapport</i> KOM(2015) 634 endelig
16-22	Punkt 2:	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig bekæmpelse af hvidvask* - <i>Statusrapport</i> KOM(2016) 826
23-27	Punkt 3:	Strafforfølgelse i cyperspace: A) e-beviser B) Kryptering - <i>Politisk drøftelse</i> KOM-dokument foreligger ikke
28-31	Punkt 4:	Logning

* Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at direktivet ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

- Information fra formandskabet
KOM-dokument foreligger ikke

Dagsordenspunkt 1: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om levering af digitalt indhold

Revideret udgave. Ændringer er markeret med kursiv.

Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2015) 634 endelig

1. Resumé

Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet. Forslaget er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 med henblik på en orientering om status for forhandlingerne. Direktivforslaget, som blev fremsat den 9. december 2015, er en del af Kommissionens samlede strategi for det digitale indre marked og er fremsat samtidig med et forslag til direktiv om visse aspekter af aftaler om onlinesalg og andre former for fjernsalg af varer. Direktivet har til formål at harmonisere medlemsstaternes regler om forbruger aftaler om levering af digitalt indhold, navnlig i forhold til det digitale indholds overensstemmelse med aftalen og forbrugerens misligholdelsesbeføjelser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget forventes at have lovgivningsmæssige og begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser. Fra dansk side støtter man generelt formålet med direktivforslaget. Det forventes, at man fra dansk side vil kunne tage statusorienteringen til efterretning.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2015) 634 af 9. december 2015 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om levering af digitalt indhold. Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 114 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), der bl.a. handler om det indre markeds oprettelse og funktion. Forslaget skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294, hvor Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget indgår som led i Kommissionens strategi for det digitale indre marked og er fremsat samtidig med et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om onlinesalg og andre former for fjernsalg af varer (KOM (2015) 635 endelig).

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 10.-11. marts 2016 orienterede formandskabet om, at de indledende drøftelser i arbejdsgruppen

havde vist, at en række medlemsstater ønskede mere tid til at overveje det andet direktivforslag om onlinesalg og andre former for fjernsalg. Drøftelserne på teknisk niveau ville derfor fokusere på forslaget om levering af digitalt indhold, idet man dog ville være opmærksom på at sikre sammenhængen på området.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. december 2016 blev der opnået enighed om, at de videre drøftelser skal tage udgangspunkt i, at direktivforslagets anvendelsesområde ikke skal omfatte digitalt indhold, som er integreret i en fysisk vare, og at der skal være en større grad af fleksibilitet i kriterierne for vurderingen af det digitale indholds overensstemmelse med aftalen. Endvidere blev det drøftet, om forbrugerens betaling med andre data end persondata skulle omfattes af direktivforslaget, dog uden at man opnåede et klart svar herpå. På baggrund af drøftelserne udarbejdede det tidligere slovakiske og det nuværende maltesiske formandskab et revideret udkast til forslag, som har dannet grundlag for arbejdsgruppens videre forhandlinger over vinteren og forventeligt vil gøre det i løbet af foråret 2017.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 er forslaget på dagsordenen med henblik på en orientering om status for forhandlingerne.

3. Formål og indhold

3.1. Indledning

Kommissionens forslag tager sigte på at totalharmonisere visse aspekter af medlemsstaternes regler vedrørende forbruger aftaler om levering af digitalt indhold.

Om baggrunden for valg af harmoniseringsgrad har Kommissionen anført, at totalharmonisering af reglerne vil føre til enkle og moderne regler, der fjerner aftaleretlige hindringer, skaber gunstige rammer for virksomhederne og samtidig sikrer, at forbrugerne drager fordel af den samme høje forbrugerbeskyttelse i hele EU.

3.2. Genstand, anvendelsesområde og definitioner

Direktivet foreslås at finde anvendelse på aftaler, hvor en leverandør leverer eller påtager sig at levere digitalt indhold til en forbruger, og hvor forbrugeren til gengæld betaler en pris eller aktivt leverer en anden modydelse end penge i form af personlige oplysninger eller andre data.

Digitalt indhold defineres i forslaget bredt som både data i digital form, f.eks. video, lyd, applikationer, spil, mv., og som digitale tjenester. Direktivet foreslås også at finde anvendelse på varer, der udelukkende bruges som et varigt medium for digitalt indhold, f.eks. cd'er og dvd'er. Digitalt indhold, der indgår som en integreret del af en vare, og hvor det digitale indholds funktion er underordnet i forhold til varens primære funktion, foreslås ikke omfattet af direktivet.

Forslaget finder anvendelse for både fjernsalgsaftaler og aftaler indgået med begge parter samtidige fysiske tilstedeværelse.

3.3. Aftalemæssighed (mangler ved det digitale indhold)

Kommissionens forslag indeholder bestemmelser om, hvornår det digitale indhold er i overensstemmelse med aftalen, dvs. hvilke krav det digitale indhold skal leve op til for at være mangelfrit. Bestemmelserne er tilpasset digitalt indholds særlige karakter.

Kommissionens forslag indeholder en række subjektive kriterier for mangelsbedømmelsen, der bygger på parternes aftale og andre tilkendegivelser i forbindelse med aftaleindgåelsen. Såfremt parternes aftale ikke på en klar måde indeholder krav til det digitale indhold, foreslås det, at der bruges et objektivt kriterium, hvorefter det digitale indhold skal være egnet til de formål, som lignende digitalt indhold normalt bruges til.

Leverandøren har efter forslaget som udgangspunkt bevisbyrden for, at det digitale indhold er i overensstemmelse med aftalen.

3.4. Forbrugerens misligholdelsesbeføjelser og ret til opsigelse

Kommissionens forslag indeholder endvidere nærmere regler om forbrugers beføjelser, hvis det digitale indhold lider af en mangel. Beføjelserne består af afhjælpning, forholdsmæssigt afslag og ophævelse af aftalen.

Ved ophævelse af aftalen skal parternes ydelser gå tilbage senest 14 dage efter meddelelsen om, at forbrugeren vil ophæve aftalen. Hvis forbrugeren har betalt med en modydelse, der ikke er penge, f.eks. data, skal leverandøren afholde sig fra at bruge modydelsen. Endvidere skal leverandøren forsyne forbrugeren med de tekniske midler til at downloade alt det indhold, som forbrugeren har leveret.

Ved aftaler om levering af digitalt indhold på ubestemt tid, eller hvis aftalens varighed overstiger 12 måneder, foreslås det, at forbrugeren kan opsi-

ge aftalen på ethvert tidspunkt efter de 12 måneder med et varsel på 14 dage.

3.5. Afsluttende bestemmelser

Kommissionens forslag indeholder regler om, at en leverandør, der bliver ansvarlig over for forbrugeren, kan gøre et krav gældende over for tidligere led i transaktionskæden (såkaldt regres). Det foreslås, at de nærmere betingelser herfor skal afgøres efter national lovgivning.

Det fremgår af Kommissionens forslag, at aftaler, der afviger fra direktivets bestemmelser til skade for forbrugeren, ikke er bindende for denne.

Endeligt indeholder direktivforslaget regler om, at medlemsstaterne skal sikre en effektiv håndhævelse af direktivet, samt en række konsekvensændringer af gældende EU-lovgivning, bl.a. af forbrugerkøbsdirektivet (Europa-parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed).

3.6. Retningslinjer for de videre drøftelser

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2016 vedtog Rådet et sæt politiske retningslinjer, som skal danne grundlag for det videre arbejde med direktivforslaget.

Det fremgår bl.a. af retningslinjerne, at medlemslandene har været enige om, at der er behov for at sikre sammenhæng til øvrige, gældende EU-retsakter, herunder forbrugerkøbsdirektivet, forbrugerrettighedsdirektivet og persondataforordningen, samt sikre sammenhæng til det samtidigt fremsatte direktivforslag om onlinesalg og fjernsalg af varer. Endvidere fremgår det af retningslinjerne, at sigtet med de videre drøftelser bør være i videst muligt omfang at opnå fuld harmonisering, idet den endelige fastlæggelse af harmoniseringsgraden for de enkelte bestemmelser dog bør afvente arbejdsgruppens drøftelser.

For så vidt angår anvendelsesområdet fremgår det bl.a., at der har været generel støtte til, at direktivet alene skal gælde i forbrugerforhold, at der er behov for at se nærmere på definitionen af digitalt indhold, herunder særligt i forhold til varer med indlejret digitalt indhold og i forhold til personoplysninger og øvrig data som modydelse, og at der er enighed om, at direktivet ikke bør indeholde regler om erstatning.

For så vidt angår balancen mellem forbrugernes og de erhvervsdrivendes interesser fremgår det bl.a., at der er behov for teknologineutrale og bru-

gervenlige regler, herunder mere klare regler om risikoens overgang, og om leverandørens ansvar for mangler og den tidsmæssige udstrækning heraf.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver. Forslaget om levering af digitalt indhold behandles i udvalget for Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO) samt Retsudvalget (JURI) og blev præsenteret på et fælles udvalgsmøde den 27. april 2016. Begge udvalg var positive over for forslaget men gav dog også udtryk for en række konkrete betænkeligheder, herunder bl.a. i forhold til problemstillingen om digitalt indhold, der er integreret i en vare, og reglen om omvendt bevisbyrde.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at det overordnede formål med direktivforslaget er at fjerne forbrugeraftaleretlige hindringer i onlineverdenen, der skyldes medlemsstaternes forskellige regler på området, og at medlemsstaterne ikke selv i tilstrækkelig grad kan fjerne sådanne barrierer mellem de nationale lovgivninger. Forslagets formål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau.

Det er – af de af Kommissionen anførte grunde – regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

6.1. Købeloven

Købeloven indeholder regler om sælgerens og køberens forpligtelser ved køb af formuegoder og om retsvirkningerne ved misligholdelse af disse forpligtelser.

Købeloven indeholder særlige regler om forbrugerkøb. Hvis en mangel ved salgsgenstanden viser sig, inden der er gået seks måneder fra leveringstidspunktet, formodes manglen som udgangspunktet at have været til stede på leveringstidspunktet.

Købeloven indeholder endvidere regler om den kvalitet, varen skal have for at stemme overens med aftalen, og om hvornår varen i øvrigt anses for mangelfuld.

Såfremt der er en mangel ved varen, giver købeloven forbrugeren valget mellem afhjælpning, omlevering, passende afslag i købesummen, eller – hvis manglen ikke er uvæsentlig – ophævelse af købet. Afhjælpning eller omlevering kan dog ikke kræves, hvis gennemførelse af den valgte beføjelse er umulig eller vil påføre sælgeren uforholdsmæssige omkostninger.

Købeloven indeholder ikke særlige regler om køb af varer, der fungerer som varigt medium for digitalt indhold.

6.2. Aftaleloven

Aftaleloven indeholder regler om aftaleindgåelse på formuerettens område. Endvidere indeholder loven regler om hel eller delvis tilsidesættelse af en aftale, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende (den såkaldte generalklausul).

Herudover indeholder loven en særlig regel om tilsidesættelse af vilkår i forbrugerftaler, hvor det ville være stridende mod hæderlig forretningskik og bevirke en betydelig skævhed imellem parterne til skade for forbrugeren at gøre vilkåret gældende.

Aftaleloven indeholder ikke særlige regler om levering af digitalt indhold.

6.3. Forbrugerftaleloven

Forbrugerftaleloven, der gennemfører forbrugerrettighedsdirektivet i dansk ret, indeholder bl.a. regler, der pålægger den erhvervsdrivende at give forbrugeren en række oplysninger inden aftaleindgåelsen, herunder ved indgåelse af aftaler om levering af digitalt indhold. I forhold til fjernsalgsaftaler drejer det sig bl.a. om oplysninger om varens vigtigste egenskaber, varens eller tjenesteydelsens samlede pris, og betalings- og leveringsvilkår.

Loven indeholder endvidere regler om forbrugers fortrydelsesret ved bl.a. fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for den erhvervsdrivendes forretningssted. Ved digitalt indhold leveret på et fysisk medium, finder reglerne om levering af varer anvendelse. Hovedreglen er således en fortrydelsesfrist på 14 dage, der løber fra det tidspunkt, hvor forbrugeren eller den af forbrugeren angivne tredjemand får varen i fysisk besiddelse. Ved

køb af digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, løber fristen på 14 dage fra den dag, hvor aftalen indgås.

Det følger endvidere af forbrugeraftaleloven, at forbrugeren kan opsige en aftale om løbende levering af varer eller tjenesteydelser med en måneds varsel til udgangen af en måned, når der er gået fem måneder efter aftalens indgåelse.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget må, såfremt det vedtages i sin foreliggende form, forventes at medføre behov for visse ændringer i købeloven, navnlig i relation til købelovens regler om mangelsbedømmelsen og misligholdelsesbeføjelser ved visse købsaftaler om levering af digitalt indhold. Det bemærkes, at købeloven ikke i dag indeholder særlige regler om sådanne købsaftaler.

Endvidere må direktivets foreslåede regel om opsigelse af aftaler om løbende levering af digitalt indhold forventes at medføre behov for ændring af forbrugeraftalelovens § 28, stk. 1.

Direktivforslaget forventes ikke umiddelbart at nødvendiggøre ændringer i aftaleloven.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes som udgangspunkt ikke at have statsfinansielle konsekvenser. For så vidt angår de erhvervsøkonomiske konsekvenser bemærkes det, at Kommissionen i de ledsagende bemærkninger til forslaget har anført, at reglerne vil medføre økonomiske omkostninger for virksomhederne, men at dette vil udligne sig, når reglerne er fuldt harmoniserede.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget vurderes umiddelbart at kunne få betydning for forbrugerbeskyttelsesniveauet i Danmark på området for levering af digitalt indhold.

8. Høring

Sagen har været i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 10. marts 2017.

Kommissionens forslag har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Antenne-, satellit- og kabel-tv-branchens fællesorganisation, Autobranchens Handels- og Industriforening, Brancheforum Digitale Medier, Branchen ForbrugerElektronik, Boxer TV ApS, Canal Digital Danmark A/S, Coop amba, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Dagligvareleverandørerne, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Optikerforening, Dansk Aktionærforening, Dansk Byggeri, Dansk Detail, Dansk Erhverv, Dansk Energi, Dansk Eksportforening, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Organisation af Detailhandelskæder, Dansk Rejsebureau Forening, Dansk Varefakta Nævn, Danske Advokater, Danske Mediers Forum, Danske Medier, Danske Reklamebureauers brancheforening, Datatilsynet, De Danske Bilimportører, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Boghandlerforening, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Dong Energy, Energitilsynet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forbrugerklagenævnet, Forenede Danske Antenneanlæg, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af fabrikanter og importører af elektriske husholdningsapparater (FEHA), Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH), Forlæggerforeningen, Helsebranchens Leverandørforening, HMN Naturgas, Håndværksrådet, IT-branchen, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landbrug & Fødevarer, Magasinpressens udgiverforening, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Sikkerhedsbranchen, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), TDC A/S, Telia Stofa A/S, Telekommunikationsindustrien, Telenor A/S, TV2/Danmark A/S, TV3 A/S, og 3 (Hi3G Denmark ApS).

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra følgende:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Branchen Forbrugerelektronik (BFE), Domstolsstyrelsen, Dansk Aktionærforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Datatilsynet, Dommerfuldmægtigforeningen, Energitilsynet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH), Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland og Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI). De fremsendte bemærkninger er nærmere beskrevet nedenfor.

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Energitilsynet, Forbrugerrådet, Rigsadvokaten og Rigsombudsmanden i Grønland har ikke haft bemærkninger til direktivforslaget.

8.1. Generelle bemærkninger

Dansk Energi udtrykker bekymring for, at direktivforslaget vil indebære omfattende ændringer af de danske aftaleretlige regler og få indvirkning på aftaler, som ikke har grænseoverskridende karakter.

Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH) støtter overordnet fælles regler for salg af varer og digitale tjenesteydelser i Europa. De foreslåede regler er dog på mange punkter i strid med grundlæggende obligationsretlige principper og er meget byrdefulde for de erhvervsdrivende.

Dansk Erhverv støtter som udgangspunkt Kommissionens ønske om at gøre det lettere for både erhvervsdrivende og forbrugere at handle på tværs af grænserne ved totalharmonisering af dele af de aftale- og køberetlige regler. Det er imidlertid nødvendigt, at lovgivningen er balanceret i forhold til rettigheder og forpligtelser for såvel forbrugere som erhvervsdrivende, hvilket ikke er tilfældet med Kommissionens direktivforslag, som Dansk Erhverv derfor ikke kan støtte.

Dansk Industri anfører, at direktivforslaget er mere velovervejet end det samtidigt fremsatte direktivforslag om onlinesalg, men at forslaget indeholder en række urimelige bestemmelser, som skal afbalanceres.

Forbrugerrådet Tænk udtrykker bekymring for rækkevidden af direktivforslaget, herunder at der foreslås totalharmonisering. Forbrugerrådet Tænk anfører herudover, at ambitionsniveauet og den manglende fremtidssikring af reglerne er skuffende.

Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI) og Branchen Forbrugerelektronik (BFE) anfører, at det er vigtigt for både udbydere og forbrugere, at reglerne om varsling af ændringer i løbende aftaler og reglerne om opsigelse er enkle, klare og overensstemmende.

8.2. Direktivets anvendelsesområde i forhold til betaling med personoplysninger

Dansk Erhverv og Dansk Industri anfører, at køb hvor betalingen udgøres af personoplysninger, bør håndteres gennem persondataretlige snarere end aftaleretlige regler.

Datatilsynet anfører, at direktivforslaget efter tilsynets opfattelse på enkelte punkter fraviger persondataloven. Tilsynet lægger til grund, at direktivforslagets bestemmelser om betaling med data, f.eks. personoplysninger, omhandler behandling af personoplysninger på baggrund af forbrugerens samtykke og henviser til persondatalovens § 3, nr. 8, om kravene til et gyldigt samtykke.

Forbrugerrådet Tænk bemærker, at direktivforslaget – udover at finde anvendelse i tilfælde, hvor forbrugeren aktivt afgiver data til leverandøren af det digitale indhold – også bør finde anvendelse på aftaler om levering af digitalt indhold, hvor der sker automatisk indsamling af data via en digital tjeneste.

8.3. Bevisbyrderegel

Dansk Erhverv, Dansk Industri og Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH) bemærker, at direktivforslagets bestemmelse om, at den erhvervsdrivende som udgangspunkt har bevisbyrden for, at det digitale indhold er i overensstemmelse med aftalen, er byrdefuld for de erhvervsdrivende. Reglen må ses i sammenhæng med, at der ikke indføres en reklamationsfrist for forbrugeren, og at sælgerens bevisbyrde dermed vil gælde for evigt. Det foreslås, at forbrugerne pålægges en pligt til at reklamere inden for rimelig tid efter, at en mangel er konstateret.

Forbrugerrådet Tænk er positive over for, at bevisbyrden for manglende overensstemmelse som udgangspunkt påhviler leverandøren af det digitale indhold, idet forbrugerne ikke har den tekniske indsigt til at godtgøre, at der forelå en uoverensstemmelse på tidspunktet for leveringen af det digitale indhold.

8.4. Ophævelse

Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH) anfører, at de foreslåede regler om, at forbrugeren kan hæve købet og få hele købesummen tilbagebetalt, hvis manglen bl.a. ikke afhjælpes inden for rimelig tid, åbner for misbrug og er urimelige. Der bør gives et afslag i det beløb, der skal tilbagebetales, hvis forbrugeren har haft rimelig nytte af det digitale indhold.

Dansk Erhverv og Dansk Industri anfører, at konsekvenserne af direktivforslagets bestemmelse om den erhvervsdrivendes tilbagelevering af data, der er modtaget fra forbrugeren, er svære at overskue, og stiller spørgsmål ved, om forslaget er praktisk og proportionalt. Organisationerne anfører endvidere, at det er urimeligt, at forbrugeren ikke skal betale for brug af det digitale indhold i perioden før ophævelse af kontrakten. Herudover anfører Dansk Industri, at det er problematisk, at den erhvervsdrivende i forbindelse med ophævelse skal tilbagebetale købesummen inden 14 dage, uden at den erhvervsdrivende har mulighed for at vurdere, om køberen har ret til at hæve kontrakten.

Forbrugerrådet Tænk anfører, at muligheden for at hæve aftalen ikke bør være en sekundær mangelsbeføjelse, og at adgangen til at hæve aftalen ikke bør være begrænset til tilfælde, hvor der er mangler ved det digitale indholds hovedfunktioner. Forbrugerrådet Tænk er positiv over for reglen om, at leverandøren ved ophævelse af aftalen skal tilbagebetale købesummen inden 14 dage, efter meddelelse om ophævelse er modtaget, og at der ikke stilles formkrav til meddelelsen. Forbrugerrådet Tænk er endvidere positive over for, at leverandøren skal forsyne forbrugeren med tekniske midler til at downloade alt det indhold og data, som forbrugeren har leveret, samt at forbrugeren ikke skal betale for brugen af det digitale indhold forud for ophævelse af aftalen.

8.5. Erstatning

Dansk Erhverv og Dansk Industri anfører, at spørgsmål om erstatning og produktansvar ikke bør reguleres af direktivet.

8.6. Ændringer af det digitale indhold

Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI) og Branchen Forbrugerelektronik (BFE) anfører, at der inden for tv- og teleområdet allerede eksisterer detaljerede og omfattende regler – der bl.a. bygger på EU-regulering – for, hvordan og med hvilke frister en tv- eller teleudbyder skal varsle ændringer til ugunst for forbrugeren i løbende aftaler.

8.7. Opsigelse

Datatilsynet bemærker, at direktivforslagets bestemmelser om, at leverandøren skal afholde sig fra at bruge den modtagne data i form af eksempelvis data, som forbrugeren har leveret til gengæld for det digitale indhold, ikke indebærer en pligt til at anonymisere eller slette forbrugers oplysninger i forbindelse med ophævelse af aftalen. Det er på den baggrund Datatilsy-

nets umiddelbare opfattelse, at de foreslåede bestemmelser kan udgøre en fravigelse af persondatalovens § 38.

Dansk Erhverv og Dansk Industri finder, at det bør afklares, om bestemmelsen om ophævelse af langsigtede aftaler, jf. direktivforslagets artikel 16, omhandler ophævelse som følge af mangler eller en almindelig opsigelsesadgang.

Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI) og Branchen Forbrugerelektronik (BFE) anfører, at direktivforslaget indebærer, at der for løbende abonnementsaftaler om digitalt indhold kan benyttes bindingsperioder på 12 måneder samt opsigelsesvarsler på maksimalt 14 dage fra kundens side, og foreslår, at opsigelsesvarslet bør fastsættes til en måned i overensstemmelse med de gældende danske regler.

Forbrugerrådet Tænk anfører, at forbrugeren maksimalt skal kunne bindes i en periode på 6 måneder, som efter de nugældende danske regler.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes officielle holdninger til forslaget.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter principielt initiativer, der har til formål at styrke det digitale indre marked ved at fjerne de barrierer, der forhindrer forbrugerne i at anvende digitale tjenester på tværs af grænser, og virksomhederne i at udbyde disse. En højere grad af harmoniserede regler på det kontraktretslige område og generelt på området for forbrugerbeskyttelse vil kunne bidrage til et mere velfungerende digitalt indre marked.

Det er regeringens vurdering, at den foreslåede totalharmonisering af reglerne for levering af digitalt indhold rejser en række juridiske/tekniske spørgsmål på det foreliggende grundlag. Visse af de foreslåede bestemmelser giver anledning til fortolkningstvivl, herunder afgrænsningen af forslagets rækkevidde vedrørende varer, der indeholder digitalt indhold, samt reglerne om betaling med personoplysninger. Bl.a. bør de nærmere konsekvenser af, at sidstnævnte type aftaleforhold foreslås reguleret i en køberetlig frem for i en persondataretlig sammenhæng, overvejes nærmere.

For regeringen er det vigtigt, at en EU-retlig regulering af levering af digitalt indhold skaber den rette balance mellem hensynet til forbrugerne og hensynet til de erhvervsdrivende.

Endvidere er det afgørende, at reguleringen på hensigtsmæssig måde tager højde for de særlige karakteristika, der gør sig gældende for digitalt indhold, og som adskiller det fra fysiske varer.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. december 2016. Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 9. februar 2016.

Dagsordenspunkt 2: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig bekæmpelse af hvidvaskning af penge*

Nyt notat.

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2016) 826 endelig

1. Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 med henblik på en orientering om status for forhandlingerne. Forslaget er en del af Kommissionens terrorfinansieringspakke, der blev fremsat på baggrund af Kommissionens handlingsplan fra februar 2016 om bekæmpelse af terrorfinansiering (KOM(2016) 50). Forslaget har til formål at fastlægge minimumsregler vedrørende medlemsstaternes strafferetlige lovgivning om hvidvask, herunder i forbindelse med terrorfinansiering og organiseret kriminalitet, med henblik på at sikre et bedre grænseoverskridende samarbejde. Forslaget tilsigter hovedsageligt at gennemføre Europarådets hvidvaskkonvention og anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF). Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man positivt indstillet over for intentionerne om på EU-plan at styrke den strafferetlige bekæmpelse af hvidvask af penge.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 21. december 2016 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig bekæmpelse af hvidvaskning af penge. Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 83, stk. 1, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Forslaget er dermed omfattet af Danmarks retsforbehold. Forslaget skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

---

* Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Forslaget er en del af Kommissionens terrorfinansieringspakke, der blev fremsat på baggrund af Kommissionens handlingsplan fra februar 2016 om bekæmpelse af terrorfinansiering (KOM(2016) 50).

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 er forslaget på dagsordenen med henblik på en orientering om status for forhandlingerne.

3. Formål og indhold

3.1. Generelt

Forslaget har til formål at fastlægge minimumsregler vedrørende medlemsstaternes strafferetlige lovgivning om bekæmpelse af hvidvask, herunder i forbindelse med terrorfinansiering og organiseret kriminalitet, med henblik på at sikre et bedre grænseoverskridende samarbejde. Direktivforslaget indeholder minimumsregler om afgrænsningen af strafbare handlinger og sanktioner herfor i forbindelse med hvidvask af penge. Forslaget tilsigter at bringe EU-retten i overensstemmelse med Europarådets konvention af 16. maj 2005 om hvidvask, efterforskning, beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbare handlinger samt finansiering af terrorisme (hvidvaskkonventionen) og relevante anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF).

3.2. Hvidvaskdefinition

Forslaget indeholder en definition af begrebet ”kriminell handling”, der udgør førforbrydelser for hvidvask af penge. Bestemmelsen indeholder en minimumsliste, der hovedsageligt svarer til den tilsvarende liste i hvidvaskkonventionen. Dog tilføjes ”IT-kriminalitet” på listen over førforbrydelser, og der indsættes herudover henvisninger til anden EU-lovgivning, som definerer førforbrydelser.

3.3. Forpligtelse til at kriminalisere hvidvask af penge

Forslaget indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til at kriminalisere hvidvask af penge. Medlemsstaterne forpligtes således til at sikre kriminalisering af en række forsætlige handlinger i relation til formuegoder, hvorom man ved, at der er tale om udbytte fra en førforbrydelse.

Forslagets bestemmelse om kriminalisering af hvidvask omfatter bl.a. konvertering eller overførsel af formuegoder med det formål at fortie eller tilsløre formuegodernes ulovlige oprindelse, ligesom det efter forslaget er strafbart at medvirke til, at en person unddrager sig strafforfølgning for en

førforbrydelse. Forslaget indeholder endvidere bestemmelser om, at det skal være strafbart at fortie eller tilsløre et formuegodes art, oprindelse, lokalisering, disposition, bevægelse eller ejerskab. Endelig skal det efter forslaget være strafbart at erhverve, besidde eller anvende formuegoder, hvis den pågældende ved modtagelsen af sådanne formuegoder har viden om, at formuegoderne stammer fra en kriminell handling eller fra medvirken til en sådan handling.

Forslagets bestemmelse om kriminalisering af hvidvask skal bl.a. gennemføre kravene i hvidvaskkonventionen. Forslaget går dog videre end hvidvaskkonventionen, idet også såkaldt selvhvidvask omfattes. Selvhvidvask angår tilfælde, hvor den person, som hvidvasker formuegoder, der stammer fra kriminelle handlinger, også har begået den underliggende førforbrydelse. Kriminaliseringen af hvidvask omfatter dog ikke erhvervelse, besiddelse eller anvendelse i sig selv.

Forslaget finder ikke anvendelse på hvidvask af udbytte fra kriminelle handlinger, der er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktivforslag om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod EU's finansielle interesser (PIF-direktivet).

3.4. Forpligtelse til at fastsætte maksimumstraf for fysiske personer

Medlemsstaterne forpligtes til at sikre maksimumstraf på mindst 4 års fængsel for grove tilfælde af de hvidvaskforbrydelser, som medlemsstaterne med direktivet forpligtes til at kriminalisere.

3.5. Medvirken og forsøg

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget kriminalisere medvirken, tilskyndelse og forsøg i forhold til hvidvask af penge.

3.6. Skærpende omstændigheder

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at visse omstændigheder betragtes som skærpende omstændigheder i forbindelse med hvidvask af penge, herunder når handlingen er foretaget som led i organiseret kriminalitet.

3.7. Juridiske personers strafansvar mv.

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at juridiske personer kan holdes ansvarlige, ligesom medlemsstaterne skal sikre, at der kan iværksættes effektive, rimelige og afskrækkende sanktioner over for juridiske personer.

3.8. Straffemyndighed

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget fastlægge deres straffemyndighed således, at de kriminaliserede hvidvaskforbrydere kan straffes, når forbrydelsen helt eller delvist er begået på medlemsstatens område eller gerningsmanden er statsborger i medlemsstaten. Medlemsstaterne kan vælge at fastlægge straffemyndighed i visse yderligere tilfælde.

3.9. Efterforskning

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at de ansvarlige for efterforskning og retsforfølgning af de kriminaliserede hvidvaskforbrydere, råder over effektive efterforskningsredskaber, såsom dem der anvendes i forbindelse med organiseret kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet.

3.10. Forholdet til rammeafgørelsen om hvidvask

Forslaget skal erstatte bestemmelser om bl.a. kriminalisering af hvidvask af penge i Rådets rammeafgørelse 2001/500/RIA af 26. juni 2001 om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold som ændret ved rammeafgørelse 2008/919/RIA (rammeafgørelsen om hvidvask). Rammeafgørelsen er ikke omfattet af retsforbeholdet og vil derfor forsat være bindende for Danmark.

For de øvrige medlemsstater vil forslaget træde i stedet for rammeafgørelsens bestemmelser om, at medlemsstaterne bl.a. skal træffe nødvendige foranstaltninger til at sikre, at førforbrydelser i forbindelse med hvidvask, jf. hvidvaskkonventionen af 1990, kan medføre en fængselsstraf, hvis maksimale varighed skal være på mindst fire år, og at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der ikke tages eller opretholdes forbehold med hensyn til alvorlige førforbrydelser i forbindelse med hvidvask, jf. artikel 6 i hvidvaskkonventionen af 1990.

4. Europa-Parlamentet

Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at omfanget af problemet med hvidvask af penge sandsynligvis vil stige betydeligt i de kommende år, hvis der ikke iværksættes initiativer på EU-plan. Kommissionen har endvidere anført, at de kriminelle og de, der finansierer terrorisme, nemt kan flytte deres midler over grænserne for at tilsløre midlernes ulovlige oprindelse. Den

grænseoverskridende dimension af hvidvask af penge og behovet for at sætte ind over for problemet bekræftes af antallet af registrerede sager om hvidvask.

Det er – af de af Kommissionen anførte grunde – regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Europarådets hvidvaskkonvention er gennemført i dansk ret ved lov nr. 428 af 1. maj 2013 (Gennemførelse af Europarådets konvention om hvidvask, efterforskning, beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbare handlinger samt finansiering af terrorisme samt gennemførelse af den tredje og fjerde tillægsprotokol til den europæiske konvention om udlevering m.v.).

Hvidvask af udbytte fra strafbare handlinger straffes i dansk ret som hæleri. Efter straffelovens § 290 straffes for hæleri med bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særligt grov beskaffenhed, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 290, stk. 2. Selvhvidvask er ikke selvstændigt kriminaliseret i dansk ret.

Medvirken, tilskyndelse eller forsøg i forhold til overtrædelse af straffelovens bestemmelser er strafbart i medfør af straffelovens §§ 21 og 23.

Der er i straffelovens §§ 6-12 fastsat regler om dansk straffemyndighed.

Efter retsplejeloven kan der som led i efterforskningen af lovovertrædelser under en række nærmere betingelser anvendes forskellige straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflæsning, ransagning, beslaglæggelse og edition. Det er bl.a. en betingelse for anvendelse af visse af de nævnte straffeprocessuelle indgreb, at efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover.

Rammeafgårelsen om hvidvask, der er gennemført i dansk ret, vedrører regler i hvidvaskkonventionen af 1990, der siden er blevet erstattet af hvid-

vaskkonventionen af 2005. Såvel 199- som 2005-konventionen er gennemført i dansk ret, hvorfor rammeafgørelsens bestemmelser vedrørende 1990-konventionen ikke har selvstændig betydning.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF artikel 83, stk. 1, og er således omfattet af det danske retsforbehold. Forslaget har derfor ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ikke økonomiske konsekvenser, idet forslaget er omfattet af Danmarks retsforhold.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark, idet forslaget er omfattet af Danmarks retsforbehold.

8. Høring

Sagen har været i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 10. marts 2017.

Forslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Høringsfristen er fastsat til den 4. april 2017.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes officielle holdninger til forslaget.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for intentionerne om på EU-plan at styrke den strafferetlige bekæmpelse af hvidvask af penge.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 9. marts 2017.

Dagsordenspunkt 3: Strafforfølgelse i cyberspace: A) e-beviser, B) Kryptering

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for råds mødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 med henblik på en politisk drøftelse af udfordringerne i forhold til anvendelse af kryptering og i forhold til indsamling og anvendelse af e-beviser i straffesager. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side lægges der vægt på, at de retshåndhævende myndigheder har gode muligheder for at efterforske, sikre beviser og retsforfølge kriminelle handlinger med grænseoverskridende elementer, herunder sager med cybercrime. Forudsat at drøftelserne i EU har fokus på den bedst mulige anvendelse af de gældende regler og redskaber for retligt samarbejde frem for udvikling af nye regler, er man fra dansk side positivt indstillet over for det videre arbejde.

2. Baggrund

På råds mødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. december 2015 blev det drøftet, hvordan en række udfordringer i forhold til indsamling og anvendelse af e-beviser i straffesager om it-kriminalitet og traditionel kriminalitet, der efterlader elektroniske spor (cybercrime), bedst adresseres fremadrettet.

Den 7.-8. marts 2016 afholdt det nederlandske formandskab en konference om cybercrime med fokus på bl.a. spørgsmålet om jurisdiktion. Som opfølgning på konferencen tilkendegav det nederlandske formandskab på råds mødet (retlige og indre anliggender) den 10.-11. marts 2016, at formandskabet ville gå videre med at undersøge, hvordan man kan styrke efterforskningen af cybercrime.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 forventes en politisk drøftelse af udfordringerne i forhold til anvendelse af kryptering og i forhold til indsamling og anvendelse af e-beviser i straffesager.

3. Formål og indhold

A) e-beviser

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2016 vedtog Rådet en række rådskonklusioner, som satte fokus på tre områder vedrørende forbedret strafforfølgelse af cybercrime.

Det første fokusområde vedrører strømlining af procedureerne for gensidig retshjælp i straffesager, bl.a. ved at standardisere de formularer, der anvendes. Det fremgår af rådskonklusionerne, at Kommissionen skal se på, hvordan der kan oprettes en fælles online portal til behandlingen af anmodninger om retshjælp. Derudover skal Kommissionen komme med forslag til vejledninger og retningslinjer for den mest effektive anvendelse af procedureerne for gensidig retshjælp. Medlemsstaterne opfordres endvidere til at sikre, at der er tilstrækkelig kapacitet til at håndtere anmodninger om gensidig retshjælp, ligesom de opfordres til at optimere brugen af eksisterende ”24/7 points of contact” og anvendelsen af fælles efterforskningshold.

Det andet fokusområde angår muligheder for at forbedre samarbejdet med internetudbydere med henblik på lettere at kunne indhente oplysninger om f.eks. abonnenten bag en IP-adresse.

Det tredje fokusområde vedrører jurisdiktionsregler. Det fremgår af rådskonklusionerne, at det skal vurderes, om de nuværende jurisdiktionsregler er tilstrækkelige, navnlig i forhold til muligheden for at efterforske grænseoverskridende cybercrime. Dette skyldes, at det i visse sager ikke umiddelbart er muligt for efterforskere at konstatere oprindelsen af et cyberangreb eller lokaliteten af de elektroniske beviser. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor den kriminelle konstant og med kort tidsmæssig forskydning flytter de elektroniske spor mellem forskellige lande for at skjule oprindelsen af forbrydelsen. Derudover kan det være tilfældet, hvor den kriminelle anvender flere computersystemer i forskellige jurisdiktioner til at begå én forbrydelse. Kommissionen er derfor blevet anmodet om at undersøge mulighederne for en fælles tilgang til håndtering af disse sager, hvor der er tvivl om f.eks. oprindelsen af et cyberangreb.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. december 2016 fremlagde Kommissionen en fremskridtsrapport om implementering af rådskonklusionerne fra juni 2016 om forbedret strafforfølgelse i cyberspace. Rapporten blev taget til efterretning af Rådet.

Fremskridtsrapporten indeholder bl.a. en række idéer og mulige tiltag, som Kommissionen vil undersøge nærmere inden rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. juni 2017. For så vidt angår mulige forbedringer af praktisk karakter vil Kommissionen bl.a. arbejde videre med at undersøge mulighederne for etablering af en fælles online portal til brug for de retshåndhævende myndigheders behandling af anmodninger om adgang til e-beviser. Der lægges i den forbindelse op til at anvende e-CODEX (e-Justice Communication via Online Data Exchange). e-CODEX-projektet har til formål at forbedre borgernes og virksomhedernes adgang til juridiske tjenester på tværs af grænserne i Europa samt forbedre interoperabiliteten mellem de retlige myndigheder i EU.

Kommissionen vil desuden arbejde videre med at undersøge mulighederne for at forbedre samarbejdet med internetudbydere inden for de eksisterende regler og redskaber. I den forbindelse har Kommissionen identificeret en række mulige tiltag til brug for de videre overvejelser, herunder standardisering af de formularer, der anvendes i dag, og oprettelse af SPOC (Single Point of Contact).

Endvidere fremgår det af fremskridtsrapporten, at Kommissionen har iværksat en omfattende ekspertproces, der forventes afsluttet i juni 2017. Fremskridtsrapporten skal danne udgangspunkt for det videre arbejde med implementering af rådskonklusionerne. Kommissionen vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. juni 2017 fremlægge en endelig rapport.

B) Kryptering

Ifølge oplysninger fra Europol indgår kryptering i ca. 75 % af sagerne vedrørende efterforskning af cybercrime i EU. Der skelnes mellem online og offline kryptering. Online kryptering vedrører typisk e-mail og sociale medier, herunder Whatsapp, Facebook, Skype. Medmindre internetserviceudbyderen samarbejder, må efterforskningen oftest indstilles på grund af krypteringen. Offline kryptering vedrører f.eks. såkaldt harddiskkryptering, hvor et password hindrer de retlige myndigheder i at dekryptere indholdet af harddisken.

På det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juli 2016 blev håndteringen af udfordringer i forhold til kryptering bl.a. drøftet.

I efteråret 2016 besvarede Europol og 25 medlemsstater et spørgeskema fra det slovakiske formandskab spørgeskema vedrørende kryptering. På baggrund af besvarelsene pegede det slovakiske formandskab på tre hovedudfordringer. Den første hovedudfordring vedrører manglende teknisk kapacitet til at foretage dekryptering. Den anden udfordring angår mangel på økonomiske ressourcer til at gennemføre dekryptering. Den tredje udfordring omhandler mangel på dekrypterings-personale. Herudover oplyste det slovakiske formandskab på baggrund af besvarelsene bl.a., at der er bred enighed om, at fokus bør være på praktisk orienterede tiltag frem for ny EU-lovgivning, og at kommende initiativer skal gennemføres i overensstemmelse med rådskonklusionerne fra juni 2016 om forbedret strafforfølgelse i cyberspace.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. december 2016 fremlagde det slovakiske formandskab en fremskridtsrapport om udfordringer for strafforfølgelsen i forhold til anvendelsen af kryptering. Rådet tog fremskridtsrapporten til efterretning og tilsluttede sig samtidig den af formandskabet foreslåede fremadrettede tilgang.

Den fremadrettede tilgang tager udgangspunkt i fire trin: 1) lancering af en refleksionsproces vedrørende udfordringerne med hensyn til kryptering og strafforfølgelse, 2) udforskning af mulighederne for at forbedre den tekniske ekspertise både på nationalt og på EU-plan i forhold til at imødegå de nuværende og fremtidige krypteringsudfordringer, 3) opfordring til medlemsstaterne om at anvende det nyoprettede European Judicial Cybercrime Network som forum for drøftelser om kryptering og 4) uddybning af de praktiske og operationelle aspekter af krypteringsrelaterede kurser for de retshåndhævende myndigheder i EU og forbedret kapacitetsopbygning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 10. marts 2017 – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes officielle holdninger til sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side lægges der vægt på, at de danske myndigheder har gode muligheder for at efterforske, sikre beviser og retsforfølge kriminelle handlinger med grænseoverskridende elementer, herunder sager med cybercrime.

Forudsat at drøftelserne i EU har fokus på den bedst mulige anvendelse af de gældende regler og redskaber for retligt samarbejde frem for udvikling af nye regler, er man fra dansk side positivt indstillet over for det videre arbejde.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. december 2016.

Dagsordenspunkt 4: Logning

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for råds mødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017, hvor det forventes, at formandskabet vil give en orientering om EU-Domstolens dom af 21. december 2016 i de forenede sager C-203/15 og C-698/15, Tele2 og Watson m.fl. (Tele2-dommen), om de britiske og svenske logningsreglers forenelighed med EU-retten. Endvidere forventes det, at formandskabet vil foreslå at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal drøfte dommens nærmere konsekvenser for medlemsstaternes nationale logningsregler. Idet der alene er tale om en orientering, har punktet hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser eller rejser spørgsmål i relation til nærhedsprincippet. Fra dansk side tager man dommen i Tele2-sagen til efterretning og ønsker at indgå i en nærmere dialog med de øvrige berørte medlemsstater og Kommissionen om dommens konsekvenser for nationale logningsregler, herunder hvordan nationale logningsregler kan indrettes fremadrettet. Man vil fra dansk side lægge vægt på at sikre de nationale myndigheders fortsatte adgang til loggede oplysninger i videst muligt omfang.

2. Baggrund

EU-Domstolen afsagde den 21. december 2016 dom i de forenede sager C-203/15 og C-698/15, Tele2 og Watson m.fl. (Tele2-dommen), om de britiske og svenske logningsreglers forenelighed med EU-retten.

På det uformelle råds møde (retlige og indre anliggender) den 26.-27. januar 2017 var der en indledningsvis og overordnet drøftelse af dommen i Tele2-sagen. En række medlemsstater udtrykte i den forbindelse betydelig bekymring over udsigten til evt. at skulle ændre deres nationale logningsregler, der udgør centrale efterforskningsredskaber for de nationale politimyndigheder og efterretningstjenester.

Endvidere tilkendegav Kommissionen, at Kommissionen vil se nærmere på dommen og udarbejde retningslinjer for, hvordan nationale regler om logning fremadrettet kan indrettes i overensstemmelse med dommen.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. marts 2017 forventes det, at formandskabet vil give en orientering om dommen. Endvidere forventes det, at formandskabet vil foreslå at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal drøfte dommens nærmere konsekvenser for medlemsstaternes nationale logningsregler.

3. Formål og indhold

Det fremgår bl.a. af EU-Domstolens dom, *at* en generel og udifferentieret logning af alle lokations- og trafikoplysninger om alle borgere mv. er i strid med EU-retten.

Endvidere fremgår det af dommen, *at* regler om logning skal gøre det muligt at fokusere målrettet på en personkreds, hvis data kan afsløre en forbindelse, i det mindste indirekte, til grov kriminalitet, bidrage til bekæmpelse af grov kriminalitet eller forhindre en alvorlig fare mod den offentlige sikkerhed. Der kan efter dommen desuden foretages en geografisk afgrænsning, således at der logges i områder, hvor der er en forhøjet risiko for, at grov kriminalitet bliver planlagt eller begået.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Sagen har ikke været forelagt Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Der er tale om en orientering fra formandskabet, og punktet rejser derfor ikke spørgsmål i relation til nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Efter retsplejelovens § 786, stk. 4, påhviler det udbydere af telenet eller telenetjenester at foretage registrering og opbevaring (logning) i 1 år af oplysninger om teletrafik (tele- og internetkommunikation) til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Bestemmelsen blev ind-

sat i retsplejeloven ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 (anti-terrorpakke I) og trådte i kraft den 15. september 2007.

Med hjemmel i denne bestemmelse er der fastsat nærmere regler om logning i bekendtgørelse nr. 988 af 28. september 2006, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 660 af 19. juni 2014, om udbydere af elektroniske kommunikationsnets og elektroniske kommunikationstjenesters registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logningsbekendtgørelsen).

Efter logningsbekendtgørelsen skal teleudbydere registrere og opbevare en række oplysninger om navnlig teletrafik for alle deres kunder i et år.

7. Konsekvenser

Formandskabets orientering om EU-Domstolens dom af 21. december 2016 i Tele2-sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Det må dog forventes, at der i lyset af selve dommen i Tele2-sagen vil skulle foretages tilpasninger af de danske logningsregler, således at de i overensstemmelse med dommen ”målrettes”. Justitsministeriet er fortsat ved at udrede dommens nærmere konsekvenser for de danske logningsregler.

8. Høring

Der er – ud over den skriftlige høring af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 10. marts 2017 – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har udtrykt betydelig bekymring over udsigten til evt. at skulle ændre deres nationale logningsregler, der udgør centrale efterforskningsredskaber for de nationale politimyndigheder og efterretningstjenester.

Det vurderes umiddelbart, at der vil være opbakning til et evt. forslag fra formandskabet om at nedsætte en arbejdsgruppe med henblik på at drøfte dommens nærmere konsekvenser og finde løsninger på de problemstillinger, som dommen rejser for medlemsstaterne.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side tager man EU-Domstolens dom i Tele2-sagen til efterretning og ønsker at indgå i en nærmere dialog med de øvrige berørte medlemsstater og Kommissionen om dommens konsekvenser for nationale logningsregler, herunder mulighederne for at indrette nationale logningsregler fremadrettet.

Idet de danske logningsregler udgør et centralt efterforskningsredskab for politiet og PET, vil man fra dansk side lægge vægt på at sikre de nationale myndigheders fortsatte adgang til loggede oplysninger i videst muligt omfang.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.